

Пам'ятайте
про
Україну!

СВОБОДА

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

SVOBODA

UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація:
"Svoboda"
30 Montgomery Street
Jersey City, N.J. 07302
Телефони: (201) 434-0237
(201) 434-0807
(201) 434-3036
УНКОС: (201) 451-2200

PIK XC.

Ч. 117.

ДЖЕРЗІ СІТІ І НЬО ЙОРК, ЧЕТВЕР, 23-ГО ЧЕРВНЯ 1983

ЦЕНТІВ 25 CENTS

JERSEY CITY and NEW YORK, THURSDAY, JUNE 23, 1983

No. 117.

VOL. XC.

НА КАТОЛИЦЬКОМУ КЛАДОВИЩІ ВШАНУВАЛИ

ПАМ'ЯТЬ ЖЕРТВ ВЕЛИКОГО ГОЛОДУ

Гамптнобург, Н. Й. — На щорічний прощі на спархіяльному цвинтарі Святого Духа вшановано пам'ять мільйонів жертв Великого голоду, спричиненого сталінським режимом у 1932-33 роках з метою винищення хліборобської верстви українського народу, щоб тим самим розв'язати патріотичний дух українського народу. Для вшанування їхньої пам'яті, у неділю, 12-го червня ц.р., покладено вінок квітів і зелені перед великим мармуровим хрестом-пам'ятником, що стоїть посередіні розлогого кладовища.

Посвячуючи вінок, Владика Василь, Епарх Стемфордський, молив Господа, щоб ці жертви не пішли на марно, але щоб Господь у своїй ласкавості дав їм життя вічне, а нашому народові прискорив дні волі.

Після цього проповіді виголосили о. архимандрит д-р Віктор Поспішил англійською мовою та о. ігумен Михайл Петратяко, ЧНІ, українською. Отці гомілісти описували страшну дійсність голодомору та заохочували до молитви за

Владика Василь Лостен, о. архимандрит д-р Віктор Поспішил та численні отці посвячують пропам'ятний вінок.

безчисленні душі жертв, імена яких ніде не записані й яких ніхто не згадає в молитвах своїх.

Потім кілька десятків присутнього клеру взяли участь разом із Владикою у прав-

ленні Парастасу за душі жертв Голоду, за українських католицьких піонерів у ЗСА, за жертв комуністичних злочинів та за всіх, що поховані на цьому кладовищі Стемфордської Епархії.

Після відправлення Парастасу Владика й священники відправили Панахиду на гробі св. п. Митрополита Йосифа, колишнього єпископа стемфордського й основоположника цвинтаря.

„ПІТТСБУРГ ПРЕСС“ ПИШЕ ПРО ГОЛОД В УКРАЇНІ

Піттсбург, Па. (О.К.). — У місцевому щоденнику „Піттсбург Пресс“ з 22-го травня ц.р. появилася коротка, але дуже влучно написана редакційна стаття на тему цілковитого промовчування совєтськими чинниками Великого Голоду в Україні, п. н. „Совєтський Голокост“. Автор стверджує, що навіть коли б Німеччина виграла Другу світову війну, важко собі уявити, щоб нацисти цілковито промовчували і закривали факти про винищення життів та інших націй нацистськими факти, що мали місце у воєнних роках.

Саме в тому році — пише автор статті, — як Гітлер прийшов до влади в Німеччині, у Совєтському Союзі Сталінові вдалося впродовж року винищити сім мільйонів українських селян — і цей факт до сьогодні не є загально відомий у світі.

Стаття відкликається до наукової праці Роберта Конквеста про перебіг голодомору і стверджує, що це сталося в році, коли ЗСА визнала СССР. На жаль, дуже мало матеріалу про Великий Голод в Україні існує на Заході, тому що совєтська влада не допускала на Україну чужих журналістів, а також тому (на думку автора), що існує дивна інтелектуальна тенденція, яка до сьогодні втримується, щоб не говорити нічого нескористого про соціалізм...

На кінець автор інформує,

що українці в ЗСА в цьому році відзначають масово п'ятдесяту річницю Великого Голоду, але в СССР про цю річницю ніхто і не згадає.

Українські читачі з Піттсбургу широко відгукнулися на цю редакційну статтю, пишучи подяки щоденникові та доповнюючи подані в ньому інформації. Деякі з тих листів редакція помістила. Між ними є однак також лист Стефана Шуфран, який закидає статтю кампанією „ненависті до Росії“, а з тим поданням неправдивих фактів. С. Шуфран покликається на книгу Джана Гунтера „Внутрі Європи“, де Гунтер пояснює голод бунтом селян, які не хотіли вирощувати більше збіжжя, як лише те, що самі потребували; мовляв, вони самі накликали на свої голови біду.

У відповідь на листа С. Шуфрана появилася реакція українських читачів, які переконливо опростували твердження Шуфрана, цього вибілбача комуністичної Москви. Ці численні аргументи наглядно показують, що совєтська влада єдина спричинила Великий Голод. „Піттсбург Пресс“ лояльно помістив ті відповіді в цілості.

Українська громада в Піттсбургу здала в тому випадку вирішувальний іспит швидко та доброї реакції на вістки в американській пресі.

ВИСОКИЙ СТАРШИНА РОЗВІДКИ РОЗКРИВАЄ ТАЄМНИЦІ

Вашінгтон. — Офіційні особи Адміністрації повідомили в понеділок, 20-го червня, що намагання президента Роналда Регена допомогти протилівим силам у Сальвадорі та Нікарагуа були підірпані новою інформацією розвідки, більшість якої походить від високого нікарагуанського втікача.

Державний департамент також повідомив в понеділок, що Куба вислала до Нікарагуа свого провідного генерала.

Офіційні особи ЗСА, які пильно слідкують за розвитком подій в Центральній Америці, сказали також, що надії на те, що Конгрес збільшить фонди на допомогу демократичним урядам у цьому районі, були підірпані доказами розвідки того, що існують тісні зв'язки між сандіністами і Совєтським Союзом, Кубою та іншими комуністичними країнами.

Інша інформація казує на тісні зв'язки Мананагуа із протирядовими силами в сусідньому Сальвадорі.

Найважливішу інформацію подав колишній високий нікарагуанський службовець служби державної безпеки Мігель Болянос Унтер, який втік до Коста Ріки шість тижнів тому, а тепер перебуває у ЗСА, допомагаючи американській розвідці.

Болянос подав точний звіт про свою попередню діяльність в органах безпеки Нікарагуа, він також виступив перед репортерами газети „Вашінгтон пост“. Характерні вислови в газеті про його інтерв'ю є такі: „Вислання з Мананагуа трьох американських дипломатів цього місяця за ніби змову проти уряду було частинною дворічною планув сандіністів дискредитувати демократичну опозицію шляхом фальшивих обвинувачень“.

Болянос заявив, що йому самому як агенту безпеки було доручено фабрикувати фальшиві фільми про „програду довір'я“ трьох американських дипломатів для доказів обвинувачення. Фільми Болянос показав репортерам. Попереджений нікарагуанським втікачем, Вашингтон наперед змислив Мананагуа і тому так швидко і рішуче зареагував на фальшиві обвинувачення сандіністів і вигнав 20 нікарагуанських дипломатів із ЗСА, заклавши всі консульства.

„Інцидент у березні минулого року, в якому молодий нікарагуанець признавав, що він воював за партизанами в Сальвадорі, а потім відмовився від сказаного перед американськими репортерами, також був підтриманий сандіністами, щоб викликати замішання у Вашингтоні“.

„Розвідка Нікарагуа глибоко проникла в підтримані ЗСА антисандіністські партизанські групи і прекрасно освідомлена наперед про їх військові плани і силу“.

„Закладання питаннями Папу Івана Павла II під час його відвідин Нікарагуа в березні було організоване державною службою безпеки“.

„Совєтські, кубинські, болгарські та східнонімецькі дорадники посилено беруть участь у розбудові нікарагуанської служби безпеки“.

„Приблизно 80 совєтських МІГів на Кубі призначені для Нікарагуа і будуть передані в 1985 році після того, як нікарагуанські летуни пройдуть вишкіл у Східній Європі“.

„Лідери сальвадорських партизанів постійно відвідують Мананагуа і сильно залежать від сандіністів відносно зброї, вишколу і порад“, — заявив нікарагуанський розвідник.

Державний департамент у додатку заявив, що головна військова особа Куби генерал Арнальдо Очоа Санчез, колишній командир кубинських військ в Анголі, перебуває тепер в Нікарагуа.

ПАПА ПРОДОВЖУЄ КРИТИКУВАТИ РЕЖИМ ЯРУЗЕЛЬСЬКОГО

Вроцлав, Польща. — Папа Іван Павло II заявив у вівторок, 21-го червня, у проповіді, виголошеній в південнозахідному промисловому місті Польщі Вроцлаві, що майбутній Польщі залежить від повернення до взаємного довір'я у всіх ділянках національного життя, включаючи політику.

„Весь польський народ мусить жити у взаємному довір'ї. І дійсно він мусить здобути це довір'я в найширших колах свого громадянського життя. Я без вагання можу сказати, що майбутнє нашої батьківщини залежить перш за все від цього“, — сказав Папа.

Більше цього, Папа заявив, що „існування польської держави“ залежить від такого довір'я.

Польський уряд тим часом намагався у вівторок відбити удар деяких заяв Папи, які він зробив на прохоті своєї подорожі, починаючи від четверга минулого тижня. Вже перед тим уряд висловив офіційно нездоволення з огляду на політичний результат проповідей Папи, остерігаючи через свого речника, що триваючі протести опозиції можуть посприяти відносинам між Церквою і державою.

Заступник прем'єр-міністра Мечислав Раковський, очевидно маючи на увазі Папу, в інтерв'ю, опублікованому

по всій країні у вівторок, заявив, що наставник гонимих польським молоддю „байками, легендами і напівправдою“.

Деякі дипломати висловлюють думку, що заступник прем'єр-міністра був першою офіційною особою, яка виступила відкрито з критикою Папи, хоч і зауважено, тому, що крило Раковського в партії, можливо опинилося у вогні критики „твердолобих“ промосковських елементів після того, як подорож Папи майже кінчалася, а партійна пропаганда мовчить.

При кінці дня польське пресове агентство ПАП розповсюдило невідомий коментар про те, що воно залишає „значення впливу заяв, зроблених визначним гостем Польщі відносно внутрішніх проблем, для пояснень у майбутньому“. Але воно одночасно заявило, що його заяви про старинний польський характер даного району „не можуть бути причиною двозначних тверджень“. Потім агентство додало, що „Серед поляків немає розбіжностей у цих справах“.

Папа говорив зовсім одностайно до народу Вроцлава, цієї фортеці забороненої профспілки „Солідарність“, коли він заявив: „Є багато людей, занадто багато, які відчувають голод і спрагу щодо справедливості“.

ДЖ. ШУЛЦ ПЕРЕВІВ РОЗМОВИ З РЕЧНИКОМ ЛИВАНУ

Вашінгтон. — Державний секретар Джордж Шулц зустрівся в понеділок, 20-го червня, з високим представником Ливану Валді Гаддалом, щоб обговорити повідомлення Ізраїлю про те, що він серйозно розглядає питання перегрупування і часткове виведення своїх військ з Ливану. Ці кроки Ізраїлю викликають серйозні побоювання як у Вашингтоні, так і в Бейруті.

Проблема перегрупування ізраїльських військ буде одним із головних питань переговорів наступного місяця між президентом Роналдом Регеном і лідерами Ливану та Ізраїлю. Дипломати цих двох країн повідомили, що досягнуто порозуміння з Білим Домом у понеділок, 20-го червня, про те, що президент Ливану Амін Гемасель зустрінеться з Президентом 22-го червня, а прем'єр-міністр Ізраїлю Меахем Беґін буде у Вашингтоні від 27-го до 29-го липня.

Запрошення Беґіна прийти до Вашингтону є далішим виявом покращання відносин після того, як Ізраїль погодився з Ливаном на умови виводу своїх військ з ливанської території. Сирія відмовилася поступити так само, і це привело до всезростаючого політичного тиску в Ізраїлі щодо найменше провести часткового вивід військ, не чекаючи на згоду Сирії.

Офіційні особи Державного департаменту заявили в понеділок, 20-го червня, що секретар Шулц вислав запрошення минулого тижня міністрові закордонних справ Сирії Абделю Галіму Хаддаму прийти до Вашингтону на переговори ще цього тижня, але сирійський міністр відповів, що його занятість не дозволить йому зробити це.

У четвер Шулц відіде на Далекій Схід і до Південної Азії. Ця подорож дозволить йому по дорозі додому зайти до Сирії, але про це ще не було прийнято жодного рішення. Офіційні речники Державного департаменту сказали, що Шулц хоче мати якісь переконливі докази, що Сирія зацікавлена в переговорах про виведення своїх військ з Ливану перед тим, як запрошуватися і їхати до Сирії.

СПЕЦІАЛЬНИЙ ПОСЛАНЕЦЬ президента Роналда Регена на Близький Схід Філіп Габіб зустрівся в понеділок, 20-го червня, з Президентом і, згідно з повідомленнями офіційних осіб, може незабаром покинути свій почесний пост. Офіційні особи повідомили, що рішення про майбутню долю Габіба буде прийняте ще перед від'їздом державного секретаря Джорджа Шульца на Далекій Схід і до Південної Азії.

З ВАШІНГТОНУ ОФІЦІЙНО повідомили, що прем'єр-міністр Іспанії Феліпе Гонзалес прибув у понеділок, 20-го червня, до Вашингтону з офіційними відвідинами. Очікують, що Гонзалес виступить з критикою американської політики в Центральній Америці і запропонує свої послуги в посередництві полагождення центральноамериканських проблем. Гонзалес, якому 41 рік, і його дружина прибули на військовоповітряну базу Ендрюс, а потім гелікоптером були доставлені до Вашингтону, де їх зустрів державний секретар Джордж Шулц та інші офіційні особи. У вівторок Гонзалес зустрівся в Білому Домі з президентом Роналдом Регеном.

Населення Канади збільшується

Оттава, Канада. — Ще 26-го квітня ц.р. Статистичне Бюро Канади в Оттаві оголосило нові дані про населення Канади на основі перепису, що його провів федеральний уряд в 1981 році. За 10 років, беручи до уваги перепис населення в 1971 р., що виказував стан 21,568,310 осіб, в 1981 р. той стан зріс до 24,083,500 осіб.

Канада в цілому має 43,5% населення британського походження, 28,9% французького і 27,6% з інших етнічно-культурних національних груп. За віровизнанням 47,3% католиків і 41,2% протестантів.

З етнічних груп найбільшою є німецького походження — 1,142,365, за нею італійська — 747,970, тоді українська — 529,615, австралійська — 413,380, голландці — 408,240, китайці — 289,245, скандинави — 282,795, жиди — 264,025 і поляки — 254,485.

В усій Канаді 68,2% населення говорить англійською мовою, 24,6% французькою і 7,2% іншими мовами. З тих інших мов, що нею постійно розмовляють, є мова італійська — 364,575 осіб, за нею китайська — 187,240, німецька — 163,550, португальська — 130,895 та мова автохтонного населення індіанців — 119,950 осіб.

Стан української спільноти, який в 1971 р. становив 580,655 осіб, понизився в 1981 р. до 529,615, тобто на більше ніж 50 тисяч осіб. Причину того спаду можна добувати в тому, що в переписі 1981 р. перший раз дозволено подавати більше ніж одне національне походження. Таке подвійне походження могли подавати особи з мішаних подружж, але переписні неакуратності в тому, що, обчислюючи на компютерах число категорій подвійного походження, статистика Канади включала тільки британське та інше, французьке та інше, британське та французьке й європейське та інше. Тим самим українці чи й інші національно-культурні меншини з мішаним походженням не були враховані.

Українців католиків у Канаді є 190,585, тобто на 37 тисяч менше, ніж було в 1971 році.

Числа українців православних не подано окремо; їх зачислено до східних греко-православних, куди враховано крім українців — сербів, греків, румунів, вірменів та росіян.

Якщо йде про українців у відсотковому відношенні до населення Провінції, то в Манітобі воно становить 9,8%, в Саскачевані 8,1%, в Альберті 6,2%.

Задачі про Україну

Оттава (ОУПС-УІБ). — Дня 20-го травня в Оттаві кому університеті відбувся панель з „миролюбцями“ із СССР, які, нібито ображені, виїхали з залу в часі доповіді Р. Міллса, головного редактора оттавського щоденника „Ди Сітізен“, коли він згадав окуповані совєтськими Мадридську, Чехо-Словацьку, Афганістан та інші. У висліді цього редакцію засипано багатьма листами з підтримкою становища редактора Міллса. В числі з 2-го червня цієї газети надруковано теж український лист Ольги Войцеховської, в якому вона гратує редакторів за „знаменне з'ясування совєтської

дійсності“. При цьому авторка листа звертає йому увагу на „поважний пропуск“, коли йде про численні, окуповані совєтсько-московськими агресорами: першою жертвою цієї окупації в 1920 році була Україна, що її пізніше насильно інкорпоровано в т. зв. Союз Совєтських Соціалістичних Республік у 1922 році“.

Крім О. Войцеховської, про Україну як окуповану совєтськими державами згадав у своєму листі Герман Мол з Оттави, ставлячи її поруч Афганістану, Чехо-Словацьки, Польщі, Югославії, Румунії, Естонії, Латвії та Литви.

У світі

СПРОБИ ДЕЯКИХ ЧЛЕНІВ ЮНЕСКО обмежити свободу преси є „облудними“ сказав у понеділок, 20-го червня, Генеральний секретар ОНХАВІЕР Перез де Куельяр групі американських журналістів. Речник групи журналістів і сам Генеральний секретар підтримали свою підтримку свободи преси і заявили, що розмови в ЮНЕСКО про те, як повинна діяти преса, є спрямовані на „неправильну адресу“.

У ПОНЕДІЛОК, 20-ГО червня, з засідки поблизу північного ливанського порту Тріполі були вбиті двоє старшин сирійської армії та один вояк. Державне радіо Бейруту повідомило, що сирійці їхали прибережною автострадою поблизу затоки Енфе, приблизно 9 миль на південь від Тріполі, коли їх джип обстріляли кулеметним вогнем. Інші сирійські військові частини, які розташовані там та контролюють весь північний Ливан і район долини Бекаа на сході країни, перегородили дорогу до Тріполі в кількох місцях. Покищо не відомо, які заходи вживуть сирійці у відповідь на вбивства їх військового персоналу. У лютому, коли деякі сирійські військові зазнали нападів, сирійці обстріляли околиці Тріполі.

ЗІ СТОЛИЦІ СІРІЇ повідомили, що в понеділок, 20-го червня, лідер Палестинської Визвольної Організації Ясир Арафат відкрив там давноочікувану нараду керівників ПВО, присвячену обговоренню становища в ПВО після триваючого вже понад шість тижнів бунту багатьох провідників основного ядра ПВО Фатма проти керівництва і політики їх лідера Ясіра Арафата. Неофіційні джерела говорять, що нарада обговорить зложену з вісьмох точок програму, яка включає багато вимог бунтарів про більшу ролі їх у керівництві і політиці організації.

ТИСЯЧІ ВЗЯЛИ УЧАСТЬ В УКРАЇНСЬКОМУ ФЕСТИВАЛІ

Джерзі Сіті, Н.Дж. (Т. Кардашинський). — 10-12,000 учасників дев'ятого в Гарден Стейт Арт Центрі Українського Фестивалю в Голмделі, Н.Дж., у суботу, 18-го червня ц.р., мали змогу отримати відповідь на хвилююче всіх українських батьків питання — де наша молодь?

Вона була тут, на Фестивалі. Вона приїхала й прилетіла з близьких і далеких сторін і привезла зразки своєї довгої безперервної праці у розумуванні і вдосконалюванні вправності у співі, танцях, гуморі, спорті і, що стосується Фестивального комітету, — у організуванні та влаштуванні цього грандіозного свята. Молодь продемонструвала свою любов до рідної культури і мистецтва, до свого українського походження.

Вже вранці розпочалися спортивні змагання у програмі Фестивалю. В турнірі копаного м'яча, що у ньому брали участь п'ять дружин — три українські й дві американські, — перше місце здобув Український Спортивний Клуб Нью Йорку. Друге місце припало дру-

Танцюристи Українського Танцювального ансамблю.

жини „Чорноморська Січ“ з Ньюарку. Чапу найкращого змагуна турніру вручено змагунові „Ч.Січ“ Андрієві

Бакунові. У відбиванкових змаганнях взяли участь чотири команди (Закінчення на стор. 4)

СВОБОДА

SVOBODA USPS (30-420 ISSN 0274-8984) is published daily except Sundays, Mondays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302.

Subscription: 1 year — \$40.00, 6 months — \$22.00, 3 months — \$12.00. UNA members \$1.25 a month. Change of address — \$1.00. Make check or money orders payable to "Svoboda".

Postmaster: Send address changes to: "Svoboda" • P.O. Box 346 • Jersey City, N.J. 07303

Second Class Postage paid at Jersey City, N.J.

Жінки на вершині

У половині червня ц. р. уся міжнародна преса в усьому світі розписувалася про британського прем'єра Маргарет Тачер, яка у парламентських виборах розторочила обидві опозиційні партії і доказала свою рідку в історії Англії популярність в народі. Маргарет Тачер, «залізна леді», як її зовуть її земляки, здобула собі вже славу, як один із найвидатніших сучасних «державних мужів» — бо ще не вивчали терміну «державна жінка».

У зв'язку з конфліктом між президентом Регеном і Конгресом за ставлення до загрозених комуністичними партизанами країн Центральної Америки та приїздом до Вашингтону президента Ель Сальвадору, можна було вичитати твердження добре поінформованих коментаторів, що справжнім архітектором американської політики супроти Центральної Америки не є ані президент Реген, ані державний секретар Шульц чи секретар оборони Вайнбергер чи дорадник у справах безпеки Клерк, а амбасадорка ЗСА в Об'єднаних Націях, Джейн Кіркпатрік, колишня професорка політичних наук у Джорджтаунському університеті в Вашингтоні.

У минулому тижні Верховний Суд прийняв рішення, яким поширено право жінок переводити аборт, скасувавши обмеження цієї операції до перших трьох місяців вагітності та дозволивши, щоб жінки могли переводити аборт не тільки у шпиталях, але й у приватних клініках. Проти будь-якого згаданих обов'язуючих законів у справі абортів була перша жінка у Найвищому Суді, Сандра Дей О'Коннор, яка, — читали ми, — рішуче обороняла принципи становиче консервативних кіл суспільства і католицької Церкви проти абортів, аргументуючи, що всякі полегші в цій справі-це не поширення «прав людини» ані не potwierдження права жінок розпоряджатися собою, а потурання сваволі в ділянці моралі, яка настала на місці свободи. І знову можна було вичитати похвалу на адресу тієї жінки на найвищому становищі в американському суддєвському апараті, яка має відвагу протиставитися думці старших за неї колег з Верховного Суду та обороняти принципи моралі в родині і суспільстві.

У минулу суботу вилетів у космос новий корабель, «Челленджер» («Виклик»), при чому центр уваги всього світу зупинився на особі першої американської астронавтки, 32-річної Саллі Райд. Це вже 38-ма з черги американська місія досліджування сферичного обшару та можливостей використання його для практичних цілей. Але дотепер всі 37 попередніх місій були домоною чоловіків. — тепер цей їхній монополі закінчився. Саллі Райд, доктор філософії із спеціальністю аерофізики, працює від 1978 року у центрі американських космічних дослідів у Гюстоні, Техас. Вона не єдина, яка має високі фахові студії і працює в аеронавтиці: її вибрали з посеред вісьмох кандидаток до цього лету. Вона є першою американською астронавкою, але перед нею були вже дві росіянки — Валентина Терешкова, що летіла із «Востоком 6», і Светлана Савіцкая із «Союзу 7». Проте ні одна з них не мала тієї освіти, що Саллі Райд: крім астрофізики, вона студіювала біологію, круглоземну механіку, математику і комп'ютерську техніку.

Всі названі жінки на високих становищах не виреклися своєї життєвої місії жінок. Маргарет Тачер і Саллі Райд особливо принагідні, обидві одружені. Саллі Райд виїхала за астронавта Стіва Говлі. Вона займається легкоатлетикою й особливо любить гру в теніс. Але вона, як жінка, все ж покритована: з усіх п'яти членів залогі «Челенджера» вона має найнижчу платню: 42.653 доларів річно.

Від непам'ятних часів величали жінок за їхню красу. Знайдена у 1820 р. під час розкопів на грецькому острові Мінос скульптура Венус — так і прозвана Міноскою, тепер у паризькому Луврі, була твором невідомого скульптора мабуть із VI сторіччя перед Христом. Були трагічні жіночі постаті у всесвітній історії. Шотландська королева Марія Стюарт згинула, засуджена на смерть своєю суперницею Єлизаветою I 1567 року. Французький монарх австрійського роду Марію Антуанетту стратили на гільотині під час Великої Революції 1793 року. Французьку національну героїню, Жанну Д'Арк, згодом канонізовану, спалили на кострі 1831 року. Були в античному світі славетні володарки, як єгипетська Клеопатра. Але були ще в минулому сторіччя базари, на яких продавали жінок, як товар. Сьогодні дивоглядним чи навіть смішним видається рух перших французьких суфражисток за жіночі права. Голда Меїр стала однією із засновниць держави Ізраїля. Індіра Ганді — це теж індійський «державний муж». Саллі Райд — це останнє прізвисько жінки на довгому-довгому списку жіночих постатей, які «наздігнали і перегнали» чоловіків у різних ділянках людського поступу. Вони дісталися на вершини людського генія, який перестав бути монополією чоловіків.

В останніх часах світова преса багато розписується про провінцію Косово, що є складовою частиною федеративної комуністичної республіки Югославії. Більше як 80 відсотків населення цієї провінції — це албанці, які розмовляють мовою, якої не розуміє ніхто з інших національних югославської федерації. Більшість населення Югославії визнає християнське православ'я, натомість албанці переважно ісповідують іслам.

Економічно Косово — це найбідніша провінція Югославії. Загальний прихід його жителів виносить одну шосту того, що заробляє мешканець північної провінції Словенії, натомість приріст населення — найвищий в Європі. Албанці Косова почували себе дискримінованими в Югославії, домагалися від федеративного режиму більшшої автономії й економічної допомоги, що доводить до заворушень. Такі протигославські, а насправді, протисербські заворушення відбувалися у роках 19-44-55, 1968 і 1981, для здавлення яких югославський режим вислав війська.

Важка проблема

«Албанська проблема в провінції Косово така важка, що її буде трудно розв'язати у скорому часі», — заявив нещодавно один дослідників західній дипломат, що вже довгий час перебуває в Београді і добре орієнтується в югославській ситуації.

Степан Женецький

ЧИ КОСОВО ВИЙДЕ ЗІ СКЛАДУ ЮГОСЛАВІЇ?

Правда, режим час від часу заповнює відносини — то мілітарними акціями, то економічною допомогою, але це не розв'язує проблеми. Ви не знайдете ні одного албанця в Югославії, який назвав би себе югославцем.

Серед албанців Косова жевріє загальна мрія про велику Албанію, а це становить велику загрозу для цілої Югославії.

По всіх містах провінції Косова на стінах видніють написи, що закликають албанців до побороювання сербів, які проживають в провінції, та до різних саботажів.

Чого домагаються албанці.

Як і скрізь у світі боротьбу за національні права починають студенти, так також і в Косово албанські студенти університету міста Пристіна, що є столицею провінції, почали боротьбу за більші права підюгославських албанців. Вони домагаються поширення автономних прав для албанців провінції Косова. Ці домагання викликали велике хвилювання серед всіх жителів-албанців у провінції Косово, які доводять час від часу до кривавих заворушень. У цих заворушеннях дев'ять осіб було вбито,

а 257 поранено. Югославський федеративний режим подав, що тоді притримано 2,000 осіб, а 1,600 арештовано, з яких приблизно 400 засуджено на 15 років в'язниці.

Головною вимогою демонстрантів було домагання, щоб провінцію Косово піднесено до статусу республіки. Як відомо, Югославія створена в 1918 році з трьох незалежних республік і 3-ох автономних провінцій. Дві провінції — Косово і Войводина — є складовою частиною сербської республіки. Вони вправді користуються широкою автономією, але не мають своїх представників у федеративних установах. Албанці домагаються, щоб провінція Косово мала такий самий статус, як менші числені населення Македонія і Монтенегро, з яких обидві мають статус республік. Але федеративний уряд у Београді і урядові в Косово (переважно серби) твердять, що ці домагання є лише прикриттям для «воєнних сил» (Албанці), які бажають державного статусу єдиної на те, щоб провінція Косово мала право вийти з федерації Югославії і могла предявляти до сусідньої Албанії, або створити окрему незалежну албанську державу, до якої приєднали б частину Маке-

донії, Монтенегро і південної Сербії, які є заселені переважно албанцями.

Університетські неспокої

Чистка, що відбулася після заворушень в 1981 році, була переведена серед усіх шарів албанського населення в провінції Косово, але головна увага була звернена в Пристіні, що-став головним центром націоналістичного руху косовських албанців.

В провінції Косово були вибухнули перші заворушення в домаганнях стати республікою в 1968 році. Тоді конституційною поправкою піднесено її автономію до сучасного статусу «соціалістичної автономної провінції». В тому ж часі Београд признав провінції Косово першество при розподілі федеративних розбудовних фондів. За останніх 10 років приділено Косово 2.5 бильона доларів тієї допомоги. Коло 70 відсотків річного бюджету провінції тепер приходить з Београду. Але тому, що багато з тих фондів було погано використано, провінції не змогла вирівняти різниці в поголовному приході населення з іншими провінціями багатших частин Югославії.

Албаномовний університет в Пристіні

Одна полегша, яку Београд дав албанцям провінції (Закінчення на стор. 3)

„ГОВОРІТЬ ОДИН ГОЛОСОМ“

(В. М.) Отець шамбелян Степан Чомко, предсидник Союзу Українців Католиків „Провидіння“, братської забезпечено-громадської установи, виступаючи з привітанням на Союзівці, культурно-відпочинковій оселі Українського Народного Союзу, з нагоди річних нарад цієї найбільшої 90-річної установи заявив присутнім членам Головного Уряду УНС і численним зібраним гостям, які зібрані у великій залі „Веселка“ для вшанування доволитнього управління Союзівки, а тепер головного радного УНС Володимира Кваса, що українцями особливо на зовнішньому відтинку, треба говорити одним голосом.

Шановний гість відразу заявив, що це не його слова, і не від нього вони походять. Їх сказав під час розмови в Капітолії спікер Палати Репрезентантів Томас П. О'Ніл, відомий демократичний політик з Массачусетс, коли йшла розмова про відзначування українською спільнотою в діаспорі 50-ї річниці Великого голоду в Україні в 1932-33 роках, зумисне зорганізованого комуністично-московського режимом Йосифа Сталіна для винищення субстанції українського народу селянства, яке масово гинуло на власній родючій землі, поки не завершилися великий голодовий геноцид, що коштував Україну понад сім мільйонів жертв і не перетворив українські квітучі села у пустирі.

Немає сумніву, що першоочерговим завданням українців у розсіянні в країнах вільного світу є освідомлювати західний світ, що український голокост був зумисне зорганізований Москвою з метою не тільки припинити колективізацію сільського господарства, бо велика частина господарства в 1932-33 роках уже була колективізована, але в першу чергу для зламання активного спротиву українців комуністичній окупаційній владі, яка навіть 10 років після остаточної окупації України і програніх Українських Визвольних Змагань, не почувалася господарем на українській землі, подібно, як вона не почувалася господарем у західних областях України після Другої світової війни аж до пізніх п'ятидесятих років, коли в Україні велася боротьба ОУН-УПА на два фронти, проти брунатного німецького фашизму до 1944 року і проти московських імперіалістів до 1950 і далі років.

Але повернімося до власної теми. Слово „говоріть одним голосом“ пролунало не тільки в Капітолії у Вашингтоні, але також в багатьох інших стейтських столицях ЗСА і міських радах американських міст, де, на жаль, перед офіційними чинниками ЗСА з'явилися подвійні українські делегації з тією самою справою, справою Великого го-

лору на Україні. Наші американські приїждці — у Ілліной, Коннектикуті, Нью Джерсі, Нью Йорку та інших стейтах не могли спочатку зрозуміти чому українці, що їх вони досі вважали за найбільш здисципліновану, активну, динамічну групу в ЗСА і яка в минулому вливалася великими подивгіннями проектами всесвітнього масштабу, які, цілком оправдано, викликали задрість у багатьох числені більшших націоналістичних груп в цій країні, приходять до них у роздрібненні і кожний по своєму намагалися представляти так бачуючи для України справу як Великий голод.

Треба сказати, що американські офіційні чинники, включно з самим президентом Роналдом Регеном і віцепрезидентом Джорджем Бушем, поділяють спільно з українцями їхню горе з приводу цієї сумної річниці. Зрештою про це вони пишуть в офіційних листах до Владимира Мстислава, Митрополита Української Православної Церкви в ЗСА, і до Українського Конгресового Комітету Америки. Їхні листи були відчитані у Бавнд Бруку, Вашингтоні, Нью Йорку і багатьох інших місцевостях, крім листів і телеграм від численних сенаторів, конгресменів, губернаторів, та інших офіційних чинників.

Ми однак „перечили“, призабули, або зумисно зіг-

норували одну основну справу: „говорити одним голосом“ і тоді наш голос мав би подвійну силу, він вдарив би мов цвяхи всенародної помсти — прибиваючи комуністичний режим до стовпів міжнародної ганьби. Ми тоді мали б також більшш вигляди поставити злочини на міжнародний суд справедливості, діючи консеквентно з гаслом, висунутом канадськими українцями: „Ми ніколи не забудемо Москві її злочини!“

До речі, акції канадських українців для відзначення Великого голоду треба тільки привітати. Не зважаючи на нашу політичну і громадську зрізничованість, яка, мабуть, і стала причиною подвійних відзначувань в деяких громадах голодової облоги в ЗСА, вони, українці в Канаді, зуміли виступити одним монолітом і нікому з 10-ох тисяч українців, які брали участь у великій жалобній маніфестації в Торонто, не впадала корона з голови, що він маршував поруч, один біля одного — сумівець біля пластуна, одумівець біля члена інших молодечих студентських, громадських, політичних, мистецьких та інших організацій. Навпаки, така сконсолідована і масова маніфестація послужить добрим прикладом для підрастаючого покоління, бо воно цього ніколи не забуде.

(Закінчення на стор. 3)

НА МИСТЕЦЬКІ ТЕМИ

„Тріо“ Жуків в УІА

Хоча „піяністи і вчителі канадських університетів, сестра і брат, Люба та Ірен Жукі, знаєні з своїх індивідуальних концертів, то від довшого часу, вони розпочали виконувати спільну гру на двох фортепіянах чи пак створили чи не перший, постійний, український піаністичний дует, який може похвалитися дійсно гарними успіхами. Виконуючи переважно сучасну музику канадських композиторів, потрапили вони звернути на себе увагу канадського уряду і навіть отримати від нього підтримку для деяких своїх виступів. Це настільки і нам, українцям іде на руку, що вони виконують часто на таких своїх концертах теж і українську музику. Без сумніву, що чим більше нашої музики в їхніх програмах, тим краще для нас.

Власне один із їхніх цікавих дуетних концертів мали ми приємність почути вперше і в Нью Йорку, в Українському Інституті Америки (УІА), 21-го травня ц. р. Коли б не наміщення управління Інституту на той самий популудень двох імпрес, одна по одній, то зала напевно була б вповнена вщерть слухачами.

Як відомо фортепіанова література в цілому, а українська особливо, не укріплена пишати дуже великою кількістю дуетів на цей універсальний інструмент. Проте, з бігом часу, як це можна було ствердити і на цьому вечорі, вона далісе постійно збагачується. Тут бо саме почули ми нові композиції на два фортепіяни як українських, так і канадських музикотворців. У більшості композицій ці написані в душі нашої сучасності, себто, як загально кажеться, в модерному чи авангардному стилі. Хоча цей т. зв. модерний стиль, що його знаменує головною різка дисонантність, а то й атональність, у дійсності, не може тепер претендувати на назву модерний, бо він уже так давно існує — візьмімо хоч би від закінчення Першої світової війни — що мусів постарітися і збуденіти. Та проте він далісе існує із різнорідними додатками музичних чи інших випробувань та експериментів. Оцей музичний модернизм навіть у дефензиві тепер, бо не зумів створити геніальних творів і в цілому публіка не пішла за його музику. Уже бо від довшого часу композитори загально орієнтуються радше на неоромантизм. Однак модерна музика все таки мала і матиме своїх, хай і не дуже численних, прихильників та вона, без сумніву, далісе існуватиме. Кожний народ має своїх модерністів у музиці і ми, українці, не можемо залишатися позаду. Навіть без огляду на те, що собою представляє мистецька вартість їхніх композицій. Тому, беручи загально, не можна мати зовсім критично-нищівного погляду на авангардну му-

зику. Однак ми повинні себе в ній, принаймні до деякої міри віднаходити, розпізнавати; тобто: ця музика повинна мати деякі признаки свого народу чи українства, а не жити нецікавим космополітизмом.

Концерт започаткували наші піяністи, гарним і єдиним Шуманівським дуетом „Андалте і варіації“ опус 46, з'єднуючи собі зразу слухачів. Описля почули ми з 70-их років, довшу, чотиричастинну „Сонатю“ Юрія Філія, що, як відомо, живе тепер у Канаді і сьогоднішні наші чи не найвишніший композитор у розсіянні. Твір цей у зовсім дисонантному ідіомі виконали наші мистецькі самовпевно і блискучо, а слухачі сприйняли його з великим зацікавленням і задоволенням, що і potwierдили густі, протяжні оплески. Закінчував першу частину програми темпераментний твір канадського композитора Клермона Пелена „Сільське рондо“ у формі швидкого танцю, що нагадував дещо стиль Стравінського. Публіці припав до вподоби і цей опус.

По закінченні музики в першій частині концерту, вголосив слово добре усім відомий інженер-архітект Радослав, що є і професором у монреальському Мек'їл університеті на відділі архітектури. Він пояснив коротко розв'язки на стінах світлинних вибраних моделей його будівель, переважно церков. Радослав, як звеличний модернизм в архітектурі, дуже добре підходив своїми ідеями до постросення музичної програми концерту. Тут „Тріо“ Жуків, хоч і не в цілому музичне, гармонізувало ідейно без закладу. Тільки, правдоподібно, що його коментар відповідав би був слухачам, мабуть краще перед початком музичного почину. І хоч Радослава церква на Союзівці залишилася либонь оспореним твором, то він як проєктовдаць, хоч би тільки дев'ять модерно-стильових українських церков, має помітні мистецько-творчі заслуги в нашій архітектурі.

По перерві виконали наші піяністи твір українського композитора, що проживав у Чикаго, Ігора Білограда, тричастинну „Сонатину“ опус 20. Ця мелодійна композиція оперта на українських народних наспівах і без дисонантного переважання, була приємним і побажаним виймом із цілого концерту. Від неї дихнуло чимсь рідним, немов справжньою, далекою Україною. Потім прозвучав ще один твір нашого композитора-модерніста з Парижу, Маріана Кузана „Діакронія“ з 1980 року. Кузан спеціалізується навіть в одній із сучасних музичних ділянок, а саме в електронній музиці. Цей його твір є дисонантний, модерна і, як така, цікава композиція. Усе ж таки її можна розці-

(Закінчення на стор. 4)

Микола Лівичий

ДЦ УНР В ЕКЗИЛІ МІЖ 1920 І 1940 РОКАМИ

XIII.

Для обслуговування пресових представників у Женеві щомісяця видавався Бюлетень Українського Інформаційного Бюро у французькій мові. Були також інші видання, як, наприклад, „місячник „Прометей“ у французькій мові, що під редакцією одного грузинського діяча виходив у Парижі і де містилися статті і вістки про Україну, і про інші поневолені народи. З 1936 року цей журнал було замінено на кварталний значно більшого розміру теж під назвою „Прометей“; він виходив у Парижі під редакцією проф. О. Шульгина.

Треба зазначити, що в деяких випадках справи, що їх порушували представники України й інших поневолених Москвою країн знаходили свій відгомін на форумі самої Ліги Націй. Так було під час дебати над голодом в Україні, коли цю справу порушив прем'єр норвезького уряду Мовінкель, або під час справи прийняття до Ліги Націй СССР, коли проти прийняття, затримуючи також справу поневолення України, виступав президент Швайцарії Мотта (портрет цього благородного захисника справи поневолених народів був уміщений в тому часі на першій сторінці тижневика „Тризуб“ у Парижі).

Виступи українських представників не обмежувалися лише офіційним форумом Ліги

Націй. В тому часі існувало, наприклад, Українське Товариство Приятелів Ліги Націй, засноване в 1920 році. Це Товариство, як також грузинське Товариство, було дійсним членом Міжнародної Унії Приятелів Ліги Націй, у якому брали участь, як делегати своїх країн, часто-густо особи, що належали одночасно до офіційних представництв своїх країн в Лізі Націй. Це давало великі можливості, бо там можна було ставити на порядок денний різні справи, що торкалися підневільного становища України й інших підневільних країн. Постійними представниками Українського Товариства в Унії були проф. О. Шульгин, проф. Смаль-Стоцький і, від 1933 року, автор цих рядків. На форумі Унії була, між іншим, порушена справа „пацифікації“ в Галичині, при чому польські представники, зокрема член польського парламенту Стронський, мусили признати „нерегулярності“ в поступуванні польської влади.

На терені Женеві діяли також інші міжнародні установи, в лоні яких виступали українські представники. Наприклад, Інтернаціональний Офіс Нансена, що займався справами емігрантів; Представництво Міжнародної Організації Комбатантів, до якої входила також централа українських комбатантських організацій, що її очолював генерал Сальський в асисті генерала О. Удовиченка; Міжнародний Червоний Хрест, в якому було зроблено цілий ряд інтервенцій під час страшного штучного голоду в Україні в році 1932/33. Деякі інтервенції робилися в різних установах в імені екзильного уряду УНР, інші в імені, наприклад Головної Української Еміграційної Ради (що її теж очолював проф. О. Шульгин), в імені українських центральних

еміграційних установ у різних країнах, в імені українських комбатантів, українських інвалідів тощо.

Справ на терені Женеві було так багато і зв'язки з різними делегаціями при Лізі Націй так розрослися, що уряд УНР мусів подбати про утворення в Женеві постійного Секретаріату. Цей Секретаріат займався найрізноманітнішими справами: зв'язки з поодинокими делегаціями, зв'язки з різними міжнародними установами, де можна і треба було порушувати українські справи, і т. п. В Секретаріаті працювала лише одна особа і був нею автор цих рядків в роках 1933 до 1939, коли М. Лівичий примусово опинився на території окупованої німцями Польщі. Він працював у постійному контакті з грузинським представником у Женеві, п. Шавішвілі.

Коли йдеться про ЗСА, то зв'язки з цією найпотужнішою країною світу були лише спорадичні, бо, як сказано вище, ЗСА не належала до Ліги Націй. Проте, в окремих випадках уряд УНР старався наві'язати контакти з політичними чинниками ЗСА. В кінці 20-их і на початку 30-их років завдяки заходам одного грузинського політика, що перебуває постійно в ЗСА, сенатор Копеланд вніс проєкт резолюції в Конгресі, яка закликала уряд ЗСА визнати екзильний уряд України і Грузії і призначити при них американських дипломатичних представників. Ця резолюція не пішла даліше відповідної комісії, але вона звернула увагу американського політичного світу на справу поневолених Москвою народів. З цього приводу проф. Смаль-Стоцький вів розмови в американській амбасаді у Варшаві.

(Продовження буде)

УКРАЇНСЬКЕ ЄВАНГЕЛЬСЬКЕ ОБ'ЄДНАННЯ ВІДЗНАЧИЛО ЖЕРТВИ ВЕЛИКОГО ГОЛОДУ

Ірвінгтон, Н. Дж. — Нью-аркська Пресвітерія, яка є керуючою установою Пресвітерської Ньюаркської Округи (Епархії) і складається з пасторів і світських представників парафіяльних управ, влаштувала скупчення Жалобне Богослуження 24-го травня ц.р. в пам'яті мільйонів українців, які загинули або зруйновані, а перед тим — від сталінського штучного голоду в роках 1932-33 в Україні. Ця Відправа відбулася в Першій Пресвітерській церкві в Арлінгтон-Карні, Н. Дж. Вона є справедливо першим подібним Богослуженням, відбутим коли небуло неукраїнського церковного громадою, в пам'яті Українського голого.

Після розпочав священник І. Наконечний, настоятель української православної церкви св. Вознесіння в Мейлс-Парку, Н. Дж., читанням з Книги Плачу Єремії (3,34-36) та вступною молитвою. По цьому член Церковного Заряду Першої Української пресвітерської церкви в Ірвінгтоні, Н. Дж., Володимир Багрий, який також вів це Богослуження, прочитав Псалм 79-ту. Тут варто згадати, що В. Багрий є президентом УЄО в Північній Америці та екзекутивним директором організації Американці за Людські Права в Україні.

Д-р Богдан Витвицький, автор англійської книжки „Ще інший Голокост“, про-

читав доповідь про гітлерівські масакри і сталінський голодомор в Україні в роках 1932-33. Його втримана в академічному стилі доповідь піднесла значно вагу цього Богослуження та зробила помітне враження на учасників Пресвітерії. Доповідь представила трагедію і факти її замовчання совєтськими та американськими пресою, не зважаючи на те, що преса була своєчасно про не поінформована.

Після доповіді священик Методій Кушко, парох української католицької парафії св. Івана Хрестителя в Ньюарку, і члени Церковного Заряду Української Пресвітерської церкви в Ірвінгтоні Гелена Чорномаз і В. Багрий помолилися, щоб Бог зів'язав духа правдивої любові і братерства між народами.

Пастор Р. МакКеррол, душпастир Української Пресвітерської церкви в Ірвінгтоні, Н. Дж., який був ініціатором цього Богослуження, не міг, на жаль, з причин хвороби присути на ньому.

Ця Відправа в певному розумінні є піонерською і вона тільки доводить, що американські Церкви та їх членство виявляють зацікавлення і турботу до подібних людських трагедій. Їх тільки треба зацікавити ними. Це є також доказом, як багато можна досягнути невеликим коштом і відповідними заходами.

ПРО ДОПОМОГУ УКРАЇНЦЯМ У ПОЛЬЩІ

Пізнати велич любови Бога й ближнього, для якого складаємо жертви, є корисно, бо це пізнання наповняє нашу душу такою насолодою, яку дає почуття сповнення християнського доброго діла. Нам приємно ствердити, що наші вірні й наші Братські Союзи в ім'я любови Бога й ближнього так щедро виявили свою жертвенність на Заклик Української Католицької Ієрархії в ЗСА в справі допомоги нашим братам і сестрам у Польщі. Саме завдяки жертвам наших парафій, Братських Союзів, кредитових Кооперативів і поодиноким жертводавцям, Митрополитський Ординаріат УКЦеркви успішно продовжував пересилку товарів для наших українців у Польщі.

Найбільшу суму жертв переслали до Ординаріату наші парафії із збірок у церкві й від поодиноких жертводавців. Центральні й Відділи Українського Народного Союзу пожертвували понад 33,000 доларів, Союз Українців Католиків і Відділи пожертвували понад 11,000, а Український Братський Союз з Відділами — понад 6,000 доларів. Жертви від парафій Митрополитського Ординаріату УКЦ проголосили кожного місяця у „Архипархіальних Вістях“, а за жертви від установ і поодиноких жертводавців вислали кожному поштову подяку. Є між жертводавцями старші люди (пенсіонери), які пишуть зворушливі листи, залучаючи інколи й 500 доларів із проханням не проголосити їхнього імені.

Спершу почали ми висилати пакунки поштою на поодинокі адреси. Цей спосіб допомоги був надто коштовний з огляду на поштові оплати. Тому Високопреосвященний Митрополит Стефан при нагоді перебування в Римі налагодив справу пересилки допомоги в цей спосіб, що о. д-р Остай-Дзерович, парох церкви св. Варвари в Відні, Австрія, погодився замовляти й доповнювати висилку товарів з Відні через католицьку установу „Харітас“. Цей спосіб пересилки допомоги виявився найшвидшим, найкориснішим і найпевнішим. Під наглядом о. д-р Остай-Дзеровича „Харітас“ у Відні полагоджувала закуп товарів і вантажними авіями перевозила до Польщі на подані нами адреси до Вроцлава, Кошаліна, Ольштина й Перемішля. Ці товари перебрали наші священники (генеральні вікарії УКЦеркви або декани) й відповіли їм розділювали. На кожний транспорт товарів ми одержували фактури з „Харітасу“, згідно від о. пароха з Відні й листи від наших Отців з Польщі, а також від світських осіб.

В одному з листів з Відні о. д-р Остай-Дзерович у справі транспорту товарів до Вроцлава, Ольштина й Кошаліна пише: „З огляду на те, що було б шкода вислати до цих трьох північних місцевостей віз тягаровий, наладовали ми 3/4 повний (четверта частина мала йти до Перемішля, а це було б принесло завеликі кошти транспорту), „Харітас“ рішила наладовувати віз повно (а це вийшло власне 400,000 шлінгів) додати ще своїх 10,000 шлінгів і зафудувати окремий транспорт до Перемішля у висоті приблизно 120,000 австрійських шлінгів“.

Ми навели дослівно уривок з листа, щоб наглядно вказати на те, що до всіх наших транспортів до Польщі „Харітас“ у Відні причиняє поважно „спонтесу“ (з власної спонукі) до допомогів акції наших вірних у ЗСА для українців у Польщі пожевною, додаючи до всіх транспортів, які ми замовляли, суму 247,000 шлінгів, себто коло 14,500 доларів. Наводимо цей факт ще й тому, щоб відповісти нашим критикам на те, чому Митрополія УКЦ зайнялася цією акцією допомоги. До цього додамо ще й те, що всі жертви зужити виключно на закуп товарів і на оплату транспорту. Всі інші додаткові витрати Митрополія покриває зі своїх доходів, а також всю працю виконує незачислено. В цей спосіб зібрані жертви є повні признанні й видані лише на допомогу. При цій нагоді висловлюємо подяку нашим душпастирям, управам наших Братських Союзів, кредитових кооперативів, які добровільно й безкорисно сприяли акції допомоги й співпрацюють з Митрополією. Згадати хоч би те, що делегати на 30-й Конвенції УНСОУ минулого року пожертвували 8,660 доларів на допомогу. За це ми щиро їм вдячні.

Вже в попередніх пресових повідомленнях ми згадували про те, яке велике значення має акція допомоги нашим братам і сестрам у Польщі. Люди, що переживали страхіття війни, а по війні пригноблені прикрим переживаннями, були зневірені й розгублені. Наша скромна допомога незвичайно їх підбадьорила. Вони немов духово відродилися, оживилися, бо там, де далеко до світу, є хтось, хто пам'ятає про них; там, далеко за морями, є українці. Вони не самотні у Польщі. Про них пам'ятають. Це був для українців у Польщі моральний підйом. Багато з них віджили духово, пробудилися у них віра у власні сили й народну солідарність. Заповнилися наші церкви у Польщі. Їх багато й вірних зрозуміли, що в широкому світі пам'ятають про них.

Церква — символ великої віри, любови і сподівань нашого народу. У Ній найкраще зберігаються духові цінності народу, його традиції, звичай, плекається вогонь релігійної й національної ревності. Саме у цій допомогів акції Церква наглядно виказала скріплення вузлів національної солідарності. Це вливає у почування вірних віру в перемогу Правди, доказує, що наш народ злучений нерозривними вузлами любови. Не в матеріальних добрах суть допомоги, але в моральній площині, бо це єднає народ в один духовий моноліт.

Зібрані жертви майже вичерпані на дотеперішню допомогу і треба їх доповнити на наступні пересилки у формі фінансової допомоги. До нас звертаються з проханням прямо з Польщі, а також через Архiepіскопа Коадьютора про фінансову допомогу, мотивуючи свої прохання тим, що наші парафії одержали давні будовні святих, які конечно треба змонтувати, достосувати для нашого обряду. Це дасть можливість краще згуртувати українців при Церкві й зберегти національну самобутність. Вірні своїми засадами не спроможні закупити потрібні для направи матеріали; вони просять про фінансову допомогу, бо мати свою церкву в даній місцевості для виключного життєвого вірних — це для українців у Польщі важливіше, ніж харчова допомога.

Прислуховуючись до цих прохань, ми просимо наших вірних про продовження жертв на цю благодіну ціль в ім'я прослави Бога, в ім'я любови ближнього й задокументування життя нашого народу без огляду на країну, в якій ми живемо.

Митрополіальна Канцелярія УКЦ

„Говорить...“

(Продовження зі стор. 2)

Цілком слушно пише у паризькому „Українському Слові“ Степан О. Процюк, — „що особливо прикриває враження робить надмірно велике число різних кон'юнктурних „ювілейних“ комітетів для „вшанування“ жертв голоду, очолюваних частю зовсім непричасними до подій людей, а навіть конкуруючими між собою“. Взагалі довго, але добре аргументовану статтю п. з. „Чи на правильному шляху?“ повинні прочитати якнай-

Квітка для давнього суперника

Коли недавно одержала я для використання до історії Пласту давню знімку пластуниці з Перемішля — дбайливо виписану на другому боці цінної знімки прізвища вказують на трьох пластуниці, яких мені довелося зустрічати на дорозі пластування. Це — Яро Гладкий, Остап Савчинський і Володимир Савчак. Посередній групи пластуниці у повних одностроях і широких капелюхах сидить їхній виховник, а рівночасно учитель гімназії проф. Теодор Поліа. Дата, виписана у куточку, каже: 22 червня 1924 рік, Перемішль.

Майже повних шістьдесять років минуло від того часу, і багато води проплило у житті особистому та громадському. Десь із закутку пам'яті зриваються, немов сполохана птаха, спогади, образи із пластового життя, що стало нерозривною частиною моїх думок, поривів і постійної праці на різних постах. І придивляючись до історичної знімки, пригадується десятичарів українського Пласту в Америці, а з тим 5-ий крайовий з'їзд, що у холодні лютеві дні зібрав пластовий актив у залі Народного Дому в Нью-Йорку.

Як це воно сталося? Сьогодні ніяк вже не можна пригадати деталей — чи це була самовпевненість чи бажання показати жіночу рівноправність — у всякому разі поставлено мою кандидатуру на голову Крайової Пластової Станції в Нью-Йорку, суперником досвідченого, довголітнього Володимира Савчака. Припадок або голоси пластунок перерішили справу й Савчак одержав менше голосів.

Як можна було мені ставати до двобою із таким досвідченим пластуном, який тепер не розумію. За ним були не лише роки пластування в Перемішлі аж до розв'язання польською владою Пласту, але він був серед тих перших, що включилися в пластову виховну працю у переселенцях таборів. А відтак, переїхавши з

Чи Косово...

(Продовження зі стор. 2)

Косово після заворушень в 1968 р. вийшла на користь албанцям, а на велику шкоду сербам: Београд дозволив, щоб тодішні факультети Београдського університету в Прістіні стали незалежним албаномовним університетом, який щораз більше звертає увагу на вивчення албанських знань.

Цей тепер незалежний албанський університет в Прістіні нав'язав негайно дружні відносини з Албанією, з якої від 1971 року почали прибувати професори до Прістіни. Вони навели зі собою книжки й лекції, які читали студентам і в цей спосіб стали поширювати серед студентів ідею великої Албанії.

„Вони (ті албанські професори) індоктринували (ідейно впливали) на нашу молодь“ — твердить Рекс-гап Гаши, перший секретар Ліги комуністів при університеті в Прістіні. „Бо є загально відомо, що студенти бачать ідолів в учителях чи професорах. Ми самі не досить попрацювали з нашою молоддю, і ці чужинські сили мали змогу використати це для себе.“

Націоналістичні проблеми

І саме цим Гаши Београд доручив щоб він вповні „переорієнтував“ університет у Прістіні. Основним його завданням було зменшити число студентів і відсунути тих професорів і студентів, у яких проявлялося найменше почуття албанського націоналізму, та зменшити гуманістичні студії.

Але проблеми провінції Косово не обмежуються лиш до університету в Прістіні. Заворушення в 1968 році також погіршили відносини між сербською меншістю і албанською більшістю у провінції. Сербів часто лякають, погрожують їм, а також поважають албанців, які хотять мати національну провінцію. Внаслідок того, серби численно покидають провінцію. Загально оцінено, що біля 100,000 сербів виїхало з провінції Косово за час останніх 10-ти років. Уряд провінції Косово

вій преси та на пластових з'їздах. Він теж довгими роками був членом Булави УПСеніорату та допомагав своїми порадами, де лише було треба. Не було з'їзду, наради, зібрання, де б не був присутній пл. сен. В. Савчак, і саме на таких форумах ми часто мали нагоду співпрацювати, а часом і спорити. Але мій суперник у виборах в 1960 році ніколи не давав доказів якоїнебудь неприхильної настанови чи жалю з приводу тодішньої несподіваної розв'язки подій. Він був джентльменом і коректним суперником, справжнім пластуном, хоча не раз і не два ми різнилися поглядами на деякі справи. Нас ділили не лише різниці в підході до певних пластових проблем, але також різниці темпераментів, а то і різниці вікові. А все ж у хмарі спогадів, що насуваються, ця давня історична пластова знімка, не може пригадати ні одного випадку, щоб у нашій співпраці закінчився непорозумінням чи спором.

В останніх 10-ох роках В. Савчак присвятився більш родинно до Тунісу. В. Савчак зложив там на африканському побережжі пластову групу, і хоча вона ніколи не перейшла тридцять осіб, але проявляла жававу активність від 1948 до 1952 року і завергла шойно, як виїхали звідтіля останні пластуни в 1953 році. В. Савчак, як уповноважений пластового проводу, був там і виховником, і організатором, і медіатором з французькими властями. Це він допровадив до того, що Пластова Група в Тунісі мала свій власний прапор, і він їй прапор, як доказ, що Український Пласт діяв на африканській землі, перерізав до Пластового Музею в Америці.

Поселившись в Нью-Йорку, пл. сен. В. Савчак негайно знову включився у пластову працю та протягом двох років був на різних постах: станційний Пластової Станції в Нью-Йорку, голова Станційної Ради, член Головної Пластової Ради, секретар Головної Пластової Булави, член Крайової Пластової Ради. Але найбільше серія і часу В. Савчак віддав в Пласті все і всоди пластовим сеніорам та їхньому місцю у молодечій організації. Завдяки правничим студіям — статуту і правильники були його доменою. Звід його рук вийшов перший проект правильника Уряду Пластового Сеніорату, т. зв. „Проект А“, який був підставою до дальших проектів та широкого обговорення у пласто-

ПОДЯКА

Дня 10-го квітня 1983 року в Нью-Йорку, Н. Я. відішов від нас на 92-му році свого трудолюбивого життя

бл. п.

МИХАЙЛО СУХОВИЧ

Цією дорогою складою найширшу подяку всім Приятелям та Знайомим, які відвідували Хоорого в часі недуги. Отримав: о. С. Шевчук, о. Л. Лавренцієв, о. Р. Ганкевич та проф. Хооміков за похоронні відправи. Рівнож всім, які зложили на Службу Богу: П. О. Кулик, Р. М. Борковський, М. Струмінська, Н. Більчинська, І. Косановська, І. Сендєцька, М. В. Тижбір, Б. Х. Твердовський, М. Мисюк, М. Левинська, А. Богарт, І. Т. Гурик, Л. Ст. Гумєнок, І. О. Веселоский, М. Абрамюк, П. І. Ганкевич, В. М. Ганкевич, П. М. Михайлович, Ст. Ст. Савчук, Б. К. Богдан, Род. Маслович, В. Сторожинський, Я. Динчик, Род. Хомамчук, Я. А. Салєцький, Род. Сенєц, Род. Равковський, І. О. Гринь, М. Богдан, А. Інокіорак, Ст. Крушельницький, Р. Г. Поритко, Род. Кордуба, І. Р. Латіно, А. Качмарська.

На БУДОВУ ЦЕРКВИ СВ. ЮРА:

Рд. Маслович 100.00 дол.; Ст. Н. Костик 25.00 дол.; В. М. Залчинський 15.00 дол.

Під час трини переведено збірку на ПАТІРІАШІЙ ФОНД в сумі 445.00 дол.

На ПАТІРІАШІЙ ФОНД зложили:

по 50.00 дол. — Я. А. Салєцький, М. Дребич; по 25.00 дол. — Я. Динчик, С. Гладун, П. Л. Михайлович, В. Н. Кляпцшак, о. Р. О. Ганкевич; по 20.00 дол. — І. О. Гринь, Ст. А. Секрета, М. Е. Богдан, С. С. Савчук, Р. Я. Костирка, П. І. Остапчук; по 10.00 дол. — М. Левинська, І. Качмарська, С. Хоамун, Е. Корчинська, Н. Більчинська, М. Абрамюк, І. Косановська, М. П. Фурда, М. Ганкевич, Ю. Кляпцшак.

Щиро дякую всім Приятелям та Знайомим Покійного за участь в похороні, за слова потіх та прощу про молитви за спасення душі Покійного.

Дружина — МАРІЯ СУХОВИЧ

Ділимося сумною вісткою з Родиною, Приятелями і Знайомими, що дня 27-го травня 1983 р. по довгій і тяжкій недугі упокоївся в Бозі наш Найдорожчий МУЖ і БАТЬКО

бл. п.

мїр. Ярослав Бакович

народжений 22-го березня 1907 р. в Лисиничах — Львів ПОХОРОННІ ВІДПРАВИ відбулися в українській католицькій церкві Успенія Пресвятої Богородиці у Фінксі, Арізоні, а тіло похоронено на українському православному цвинтарі у Бавнд Бруку, Н. Дж.

У глибокому смутку:

дружина — ТЕОДОРА з ФРЕМКЕВИЧів донька — ЛЕСЯ з чоловіком РОБЕРТОМ Бліжній і дальша Родина в Америці, Україні і Польщі

Ділимося сумною і болісною вісткою з Родиною, Приятелями і Знайомими, що в понеділок, дня 20-го червня 1983 р. у Фінкльсфелді, Па., після тяжкої недуги відійшла у Вічність наша Найдорожча МАМА, БАБЦЯ, ПРАБАБЦЯ і СЕСТРА

бл. п.

Ольга Коморовська

кол. учителька і суспільна діячка Комаринщини.

ПОХОРОННІ ВІДПРАВИ почнуться ПАНАХИДОЮ в п'ятницю вечором, 24-го червня 1983 р., о год. 8-й веч. у похоронному заведенні М. Насевича у Фінкльсфелді, Френклін і Браун вулицях (717 W. Brown Street).

В суботу, 25-го червня 1983 р., о год. 9-й ранку СПЛУЖБА БОЖА у церкві св. о. Миколая при 24-й і Поплар вул. По Святій Службі Божій жалюгідний супровод похоронить Покійну на українському цвинтарі на Факс Чейсі, Па.

Болісною втратою прибиті:

дочка — МАРТА ШУМЕЙКЕР з чоловіком ЧАРЛЬСОМ
внучка — ЗІРКА МАСЕНА з чоловіком ФРАНКОМ та дітьми
сестра — СОФІЯ ЛІНДСЕНА з чоловіком МИХАЙЛОМ, дітьми та внуками
брат — МИХАЙЛО ВІТЕР з дружиною СОФІЄЮ, дітьми та внуками
Родина в Україні і на чужині

Гантері! Мотель „Ксеня“
ВИСТАВА ОБРАЗІВ
Едварда, Юрія і Яреми
КОЗАКІВ
відкривається з днем 2-го липня 1983 р.

Українська Автокефальна Православна Церква
Свято-Троїцька Катедрa в Нью-Йорку
359 Брум вул.
запрошують всіх Парафіан та Гостей на
ХРАМОВЕ СВЯТО
СВЯТОЇ ТРОЇЦІ
яке відбудеться
в Зелену Святочну Неділю, 26-го червня 1983 р.
В суботу, 25-го червня 1983 р. — СВЯТОЧНА ВЕЧІРНЯ,
о год. 5:30 веч.
У неділю, 26-го червня 1983 р. — СВЯТА ЛІТУРГІЯ, о год.
10-й ранку, яку очолить Високопреосвященний Владика
МАРКО в сослуженні Отців: Настоятель Парафії Прото-
пресвітера АРТЕМІЯ СЕЛЕПІНІ, протопресвітера
ІВАНА КУЛЬЧИЦЬКОГО та протодиякона ВОЛОДИМИРА
ПОПІЩУКА.
Служитиме катедральний хор під орудою пані ВАЛЕН-
ТИНИ НАЛИВАЙКО.

Після Служби Божої проситься всіх на

СВЯТОЧНИЙ ОБІД

у заряді нашого СЕСТРИЦТВА, де і відбудеться МИСТЕЦЬ-
КА ПРОГРАМА у виконанні п. ХРИСТИНИ КАРПЕВИЧ — со-
льоспів і п-ни НАТАЛІКИ ГОНЧАРЕНКО — сольоспів і бан-
дур.

ВСІХ СЕРДЕЧНО ВІТАЄМО.

Настоятель о. протопресвітер
АРТЕМІЯ СЕЛЕПІНІ
ПАРАФІАЛЬНА РАДА
БРАТСТВО і СЕСТРИЦТВО

Товариська зустріч на користь Українського Музею

Д-р Карло і Софія Цайнінгери запропонували управі Українського Музею в Нью-Йорку влаштувати в садку коло їх будинку в Принстоні, Н. Дж., прийняття з метою придбання коштів на будівельний фонд Музею.

У неділю, 5-го червня ц.р., вперше після щорічних дванадцяти дощових тижнів підняла гарна погода. Організатори товариської зустрічі заспокоїлися, а 230 гостей розсипалися по садку: сиділи під сонячними парасольками та на траві на березі великого озера.

Старша генерація, серед якої була й ініціаторка заснування Українського Музею Іванна Рожанковська, була в меншості, значно більше було українців з середнього і молодого покоління, були також американці — колеги і друзі Цайнінгерів. Офіційна частина була коротка.

Голова Управи Українського Музею д-р Богдан Цимбаліст подякував господарям за їх допомогу Музею, за те, що запросили друзів Музею зібратися у їх чудовому садку, що й частують їх. Два роки тому Цайнінгери влаштували прийняття для Музею у своєму будинку. Промовець розповів, що д-р К. Цайнінгер є заступником директора Сіменс-Корпорації, координатором наукових досліджень у Німеччині і Америці в галузі мікроелектроніки. Його дружина, українка, навчила вченого української мови і поєднала його з українською культурою. Тепер обидва вони співпрацюють з українськими культурними організаціями в Америці.

Потім говорив Олександр Тишовицький, член ексекютиву і скарбник Українського Музею. Він привітав господарів і гостей, назвавши їх тимі ентузіастами, що дають Музею можливість діяти і розвиватися. Але щоб Український Музей у Нью-Йорку став дійсно репрезентативним, він потребує значно більшого приміщення — для нових виставок, для зберігання колекцій, для освітніх програм. Промовець закликав присутніх допомогти своїми пожертвами далішому розвитку Музею.

Д-р Карло Цайнінгер у

Стоять (зліва): Ліда Гайдучок, Софія Цайнінгер, д-р Карл Цайнінгер, Гайді Цайнінгер і д-р Богдан Цимбаліст

своєюм словом сказав, що він американець німецького походження. Ентузіазм його дружини Софії зробив з нього теж українця, за що він їй дуже вдячний. „Ми, українці, — сказав д-р Цайнінгер, — не повинні журитися дрібницями і повинні триматися разом“.

Гості проспівали „Многая літа“ подружжю Цайнінгерів, а потім їх дочці Гайді, яка щойно закінчила коледж.

Цікавим був виступ Мері Роблінг, що належить до родини будівельника славетного Бруклінського мосту, століття якого щойно урочисто святкували. Вона сказала, що для неї насолода бути на цій зустрічі, на яку дістала запрошення від її друзів Цайнінгерів. М. Роблінг висловила своє захоплення тим, що українці в Америці зберігають українську культуру, і підкреслила не-

обхідність єдності для досягнення успіхів. Вона прочитувала поезію, в якій говориться: „Один я мрію, а разом ми побудували собор“.

Ліда Гайдучок, одна з організаторів товариської зустрічі, подякувала всім, хто сюди приїхав, щоб підтримати Український Музей, і побажала гостям приємно провести час. Тут допомогли і погода, і оркестр „Темпо“, і вишуканий буфет, і розмови зі старими й новими друзями.

Захопливою частиною програми зустрічі був показ українського одягу в історичному аспекті. Одна за одною у садок виходили дівчата в уборах, старанно відтворених за історичними джерелами — від часів Сарматії до XVIII віку. То з'являлась красуня, одягнена як княгиня часів Київської Русі-України, то дружина козацького старшини,

то селянка у чудовій вишній сорочці і плахті. Одяг був відзнятий з колекції 64-го Відділу США. Ентузіастки Любомира Артимішин і Олена Качала підготували одяг і убирали дівчат. Пояснення читала Ольга Ставнича.

Моделями були: Ольга і Роксана Гнатейки, Мірослава Граб, Ксеня і Софія Зеліки, Роксолія Лучечко, Зеня і Люба Матківські, Тамара Слупчинська, Мотря Турянська, Гайді Цайнінгер. Деякі з них уже не раз допомагали Музею.

Товариська зустріч була вдалою. Ентузіазм Карла і Софії Цайнінгерів і кількох „моторів“ та їх помічників принесли на будівельний фонд Музею близько 5.000 доларів. А головне, тут була співпраця поколінь: естафета передається.

Л. Дражевська

Тисячі взяли...

(Закінчення зі стор. 1)

тири дружини — одна українська і три американські. Перше місце здобула дружина „Мейплс“ зі Савт Оранджу, а друге зайняли дві дружини — „Ч.Січ“ і „Вібіванковий Клюб „Мейплс“ із Мейплвуду. До речі, під час Фестивалю було оголошено, що створюється українська збірна копаного м'яча, що мала б змагатися із відомою американською дружиною „Космос“ Вістка ця, проте, не підтверджена Українською Спортивною Центральною Америкою і Канади, ані жодним спортивним осередком ЗСА, і виїхала вона з ініціативи приватної неуповноваженої людини з-поза меж організованого українського спорту.

Майже одночасно зі спортивними змаганнями відбувалася надворі пообідня програма, що її проводив Остап Якубович, та яку розпочали молоді 20-22-річні люди. Це — „Хлопці зі Львова“, таку назву дали вони своїй оркестрі, не тільки, щоб підкреслити місцевість, з якої вони походять, і звідкіль лише пару літ тому приїхали до ЗСА, але й щоб представити українцям на поселення своєрідний тип музики зі Львова й околиць у поєднанні з репертуаром народних і пісень українських композиторів. Їх змінила група „Ліман“, що складається із 32-ох танцюристів, яка приїхала із Балтимору. Серед них є і кілька захоплених українськими танцями чужинців, що вписалися до групи.

Ледве стихли оплески, що ними публіка щедро нагороджувала артистів, як уже насторожили свої пераі фотоапарати кореспонденти часописів — „Стар Леджер“, „Нью Бронзвік Говм Ньюз“, „Ньюз Трібун“ з Вудриджу й інших, а також кореспонденти „Радіо Сво-

боди“, щоденника „Свобода“ та „Українського Тижневика“. До мікрофону підійшли Володимир Половчак, наймолодший в Америці дисидент, і його адвокат Юліан Куляс, що приїхали на запрошення Фестивального Комітету, а приїзд яких із Чикаго спонзорувала організація Американців в обороні людських прав в Україні. Ада. Ю. Куляс стис, до розповіді історію Володимира, що приїхав три роки тому з України з батьком і відмовився їхати з ними, коли вони вирішили повернутися на Україну. Як відомо, відмовився повертатися і повнолітня сестра Володимира Наталя. Ю. Куляс розповів про недавнє рішення Верховного суду стейту Ілліной — повернути Володимира батькам, якщо вони приїдуть за ним сюди. В зв'язку з цим рішенням Ю. Куляс вже вніс пропозицію до суду про зміну цього рішення у користь Володимира і сказав, що, якщо цього не станеться, справа буде перенесена до федерального Верховного Суду. Перед нами три тяжкі роки, — сказав Ю. Куляс (Володимир стане повнолітнім в день своїх 18-их уродин — 3-го жовтня 1985 року). Посипалися численні питання до Ю. Куляса і Володимира, тому пресова конференція продовжувалася в будинку адміністрації Центру, де репортери дістали вичерпні відповіді на всі свої питання. Щодо його життя в Америці малий дисидент відповів: він вже має багато приятелів, щойно закінчив восьму класу і у вересні вже почне навчання у середній школі; замилюваний у спорті, грає копаного м'яча, але найголовніше — „я тут вільний“. Повертатися він не хоче, бо „мене там заарештують“.

Згодом вже під час вечір-

нього концерту конференсьє Ярослав Семчишин повідомив, що серед публіки присутні ада. Ю. Куляс і Володимир Половчак. Присутні влаштували їм овацію повстаючи з місць. Почуття всіх підсумував конференсьє, звернувшись до Володимира: „We will never let you go“. Американці в обіроні людських прав в Україні створили фонд для захисту Володимира, щоб зібрати 250.000 доларів, необхідних для покриття коштів за судові витрати, за стенографічні матеріали та за всі інші кошти, зв'язані з довготривалими легальними процесами. Справу захисту Володимира його ада. Ю. Куляс веде без заплата, докладаючи тисячі доларів із власної кишені.

Час минав швидко, люди поспішали ставати у величезні черги коло столів, де пишались своїми виробами мистці кулінарії. Звідти переходили хто куди: до столів з розкішними керамічними виробами, товпилися біля столів із різьбою, з біжутерією, з різноманітними виробами для дітей; великою популярністю користалися столи з платівками і книжками та виставки картин наших мистців. Скупувалися люди і коло столів Американців з оборони людських прав в Україні, де підписували петиції на захист В. Половчака і складали фінансову допомогу. Цього року вражали, як ніколи, і кількість, і якість виставлених речей. Люди милувалися, купували, подивлялися, та час не чекав, не зчулися, як вже почався вечірній концерт.

Розпочався концерт американським гімном, який заграв ансамбль „Темпо“. Привітав від Адміністрації шляхів сполучення стейту Нью Джерсі, що керує Арт Центром, комішнер Річард Самбол. Голова Фестивального комітету Квітка Семанишин, яка привітала присутніх по-українськи і по-англійськи, представила губернатора стейту Томаса Кейна. Він, вітаючи учасників Фестивалю, висловив радість з приводу такої величезної кількості їх, та запевнив, що він — приятель українців, які так численно поселилися в Нью Джерсі. Він також гордий, — як сказав, — тим, що Український Народний Союз має свою Централь у цьому стейті, в Джерсі Сіті, та що він подивляється досягненням українців. Його „вітаємо“ по-українськи публіка покрила спонтанними оплесками.

Фестивальний Танцювальний Ансамбль привітав публіку танком-висловом традиційної української гостинності, під аккомпаньямент „Булави“ і „Темпо“. Дальші виступи цього ансамблю чергувалися з виступами „Булави“ із Канади, члени якого унікальні — це танцюристи, а одночасно співаки, музики, гумористи. Зі сцени дослісно випромінював справді подиву гідний ентузіазм молодих виконавців цих двох ансамблів, що давали публіці наслідки свого вишколу, майстерності, технічної досконалості у виконанні, зі своїм своєрідним забарвленням, і перед усім іншим — своєю очевидною любов'ю до українського мистецтва.

Майже 25-літній ансамбль „Темпо“ дав три чудові точки, музикально-вокальні, продемонструвавши свій високий мистецький рівень. Бурею оплесків зустріла публіка ведучого баса Метрополітаної опери в Нью-Йорку Павла Плішку, який боксний голос якого прегарного тембру заповнив великі простори Арт Центру. Він проспівав чотири пісні, замінюючи останню — „Гетьмани“ муз. М. Лисенка, — як він сказав, на бажання публіки на популярну американську пісню „Чарівний вечір“. Аккомпанював співа-

кові відомий наш піаніст Тома Гриньків.

Відомий канадський артист-ка-гумористка Люба Гой розвеселила публіку своїми гуморесками на злобу дня англійською і українськими мовами. Концерт закінчився „Гопаком“, що його виконав Український Танцювальний Ансамбль з таким вогнем, такими кроками та „полетами“, що публіка, яка застигла в увазі, після закінчення танцю вибухла лавиною оплесків та вигукми „браво“.

До Ярослава Семчишина, майстра церемоній і артиста з Вінніпегу, немов „прилипли“ епітети „незаступимий“ і „непереможений“. І ще раз він, проваляючи вночі програму, показав, що й справді незаступимий, бо вміє створити вже від самого початку теплу невимушену атмосферу, пов'язавши публіку з виконавцями, з'єднавши їх в одну українську родину. Як і в попередніх роках Я. Семчишин пригадав присутнім, що наближається 1.000-ліття христення Русі-України, до якого вся вільна українська громада мусить готуватися з'єднано і соборно.

Закінчилася вечірня програма українським національним гімном. „Ще не вмерла Україна“, який започаткував ансамбль „Темпо“, а могутньо проспівали всі присутні разом із виконавцями програми.

Так випадала себе напружена і довготривала діяльність Фестивального комітету, що спостерігалася на кожному кроці на цьому святі — зорганізованість, зразковий порядок і відданість виконуваним працям.

Цьогорічний Фестиваль від самого початку вранці до кінця, включно з вечірнім концертом, фільмували заангажовані для цього професіонали. Згодом Комітет планує показувати цей фільм, може, навіть на „кейбл“-телебаченні, або в наших осередках, а також для того, щоб можна було використати його згодом як одну зі сторінок історії нашого поселення тут.

Спонзорів Фестивалю й учасників програми гостинний комітет у приміщенні на території Арт Центру, а молоді продовжувала святкувати, танцюючи в Українському Народному Домі в Картері під звуки „Темпо“ геть-геть поза північ.

P I Z N E

VISA MASTERCARD

Obtain easily NOW! Also receive NEW CREDIT CARD Immediately! No One Refused. Charge clothes, household items, ect. Call today:

(602) 966-0090, Ext. 6920

REAL ESTATE

BUNGALOW

Кергонскон, Н. Й., близько Союзівки, близько автобусового перестанку — до винайму на літній сезон. Телефонувати (914) 626-3188.

HELP WANTED

СЕКРЕТАРКА

до праці в лікарському бюро. Мусить добре володіти англійською мовою і вміти писати на машині. Також мусить говорити по-українськи. Прошу дзвонити в понед. вв.ч., четвер, п'ятниця від 4-8-го веч. (201) 374-3838

FURNERAL DIRECTORS

Richard H. Burnadz
УКРАЇНСЬКИЙ
ПОГРЕБНИК
McNERNEY BURNADZ
FUNERAL HOME
371 Lakeview Avenue
CLIFTON, N.J.
Phone: (201) 772-1880
R.H. Burnadz — J.J. McNERNEY
Funeral Directors
Chapels available throughout the Metropolitan Area

Петро Ярема
УКРАЇНСЬКИЙ
ПОГРЕБНИК
Займається похоронами в BRONX, BROOKLYN, NEW YORK, і ОКОЛИЦЯХ.
КОНТРОЛЬОВАНА
ТЕМПЕРАТУРА
Peter Jarema
129 EAST 7th STREET
NEW YORK, N.Y. 10009
(212) 674-2568

На Лонг Айленді створено Комітет вшанування пам'яті жертв голоду

Відділ УККА повіту Насо закликає на нараду представників всіх церковних і громадських організацій, а також платників Національного датку на Лонг Айленді з наміром організування Громадського Комітету для відзначення 50-ліття штучного голоду в Україні.

Основуючі збори відбулись 19-го травня 1983 року о годині 7:30 вечора в залі Українського Католицького Центру св. Володимира в Юніондейл, Н. Й. В нарадах взяли участь представники таких організацій: Богдан Данилюк — Церковний комітет і Католицький Клуб УКЦ св. Володимира в Гемпстеді; Сергій Безкоровайний — Українська Православна парафія св. Марії в Іст Порті; Ненсі Марко — Сестрицтво св. Верони УКЦ св. Володимира; Марія Вуд — Батьківський Кружок Школи Українознавства; Петро Шерба — танцювальна група „Скоморохи“; Данило Козак — 256 Відділ ДН-Союзу в Ривергеді; Василь Мамус — 42-ий Відділ ООЧ-СУ в Гемпстеді; Володи-

мир Білий — 340-ий Відділ УНП в Гемпстеді.

У нарадах взяли участь члени Управи Відділу УККА та індивідуальні особи, активні в різних церковних і громадських організаціях. Наряду відкрив і нею провадив голова Відділу УККА Йосиф Хома. Після широкої виборчої дискусії усталено назву комітету: Об'єднаний Український Комітет на Лонг Айленді для відзначення 50-ліття голоду в Україні під протекторатом Відділу УККА.

Склад Комітету: голова — Йосиф Хома; заступник голови на повіт Насо — Ненсі Марко; заступник голови на повіт Салфок — Митрон Корнага; рекордовий секретар — Марія Вакуліська; фінансові референти — Марія Вуд і Марія Копилянська; пресові референти українськомовні — Катерина Мицько, Володимир Білий і Петро Шанайда; пресові референти англійськомовні — Данило Козак, Сергій Безкоровайний, Оля Пилимуха і Петро Шерба; артистичне оформлен-

ня — Ігор Кучмак, Володимир Білий, Богдан Данилюк і Орест Дацків; вільні члени — Орієс Дацків, Іван Саранча і Василь Мамус. Вирішено також, що Комітет може в майбутньому у випадку потреби поширити свій склад.

З уваги на те, що у весняних місяцях відбуваються центральні відзначення цієї сумної річниці, в яких багато людей з нашої громади бере участь, Комітет вирі-

шив відбутися відзначення на Лонг Айленді восени. Відзначення має йти в двох основних напрямках — вшанування пам'яті мільйонів жертв і натаврування болішевицького окупаційного уряду як організатора того найжорстокішого злочину.

За інформаціями слід телефонувати до Катерини Мицько на число (516) 485-0149.

Н. Н.

„Тріо“...

(Продовження зі стор. 2)

новати радше, як експериментальну працю. Однак у нас, як культурного народу, мусить і така музика існувати, тому відрадно, що маємо представників у цьому напрямі. А там пішла знову канадська музика, „Фантазія“ з 1982 року, автором якої є Дейвід Кін — він теж пов'язаний цупко з електронічною музикою? Композитор присвятив навіть цей свій твір Любі й Іринесві Жукам. Темою твору є один із мотивів нашої народної пісні „Ой ходить сон коло вікон“, що їх автор застосував у досить швидкому темпі. Закінчення вечора творило химерне „Каприччо“ Майкела Бейкера, уродженця ЗСА, який живе в Канаді, — та, — як Люба каже, — „уважає себе за канадця“.

Крім останнього твору, всі інші композиції були вперше виведені в Нью-Йорку, а це важне і приємне. Не зважаючи на моє особисте

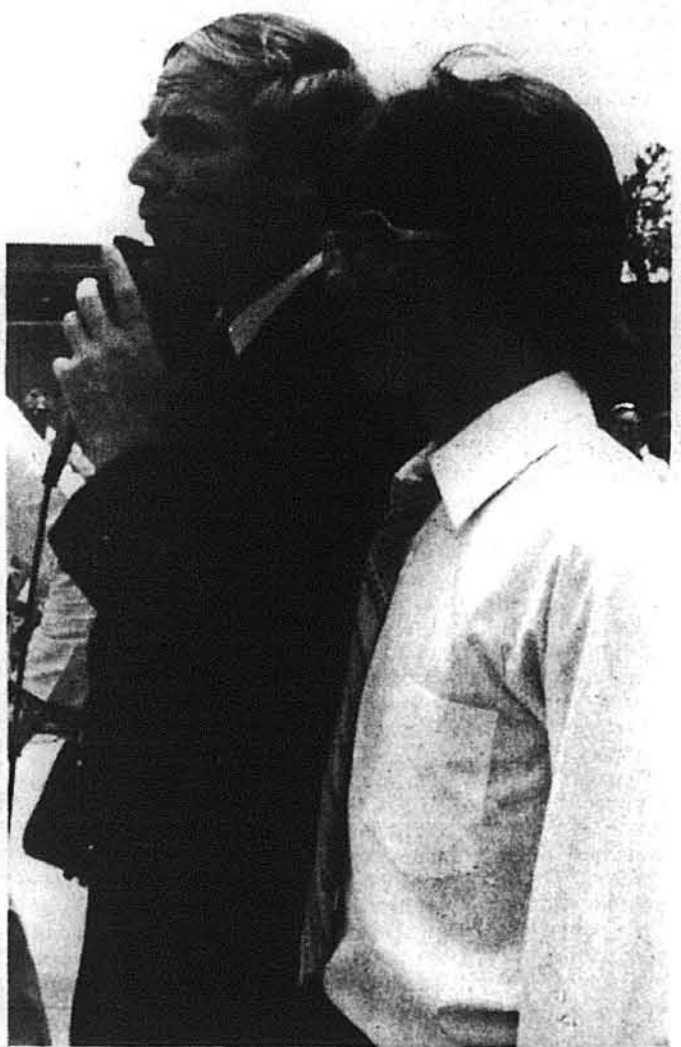
переконання, що по вислуханні цього концерту, не можна було винести зі собою глибокого зворушення і душевного збагачення, проте імпреза подобалася усім і публіка була задоволена новістю, оригінальністю та першорядним виконанням композицій наших піаністів. Оплески сипалися спонтанно і довготривало, так, що треба було додати наддаток, шпаркний „Бразилійський танець“, каналія, Раджера Матона. В пам'яті залишилося гарне, піанно, а Іринесві задокументував, що в нього є такі дійсно і „дрил“ до сучасної, модерної музики.

Не тільки слухачі мали приємність, але, як описав при гутірці заповнили нас, і самі мистці: вони теж були задоволені. Концерт бо сповняє своє завдання саме тоді, коли обидві сторони відчувають, що сповнили свій обов'язок.

Теодор Терен-Юськів

Видавництво „Українські вісті“
приймає замовлення на книжку спогадів
ДАНИЛА ШУМУКА
„ПЕРЕЖИТЕ І ПЕРЕДУМАЄ“
яка недавно вийшла з друку.

Ціна книжки — 20 американських доларів,
а для замовців із Канади — 25 канадських доларів.
Замовлення із чеком чи грошовим переказом
слати на адресу:
Ukrainian News, Inc.
19411 W. Warren
Detroit, MI 48228

Володимир Половчак і його адвокат Юліан Куляс.

ВАШІНГТОН РАХУЄТЬСЯ з тим, що незабаром гостро посиляться бої в Нікарагуа з підтримуваними американцями повстанськими загонами. Це, правдоподібно, станеться у зв'язку з виїздом до Нікарагуа одного із головних генералів Куби, якому приписуються військові успіхи в Анголі й Етіопії.

ПРОВІДНИКИ ДЕМОКРАТИЧНОЇ партії вже віддавна відчували потребу номінувати кандидатом на віцепрезидента в 1984 році людину з півдня, щоб перешкодити президентові Роналдові Регенові знову завоювати голоси Діксі. Тому вони почали скорочувати свій список кандидатів на віцепрезидента. Зростає популярність сенатора Дайла Бомберса із Арканзасу, як сентуального кандидата на віцепрезидента, який має приятелів у всіх фракціях Демократичної партії.

Телеф. (201) 372-0468

ROSE-HILL MONUMENTS

184 UNION AVENUE IRVINGTON, N.J. 07111
S. ZELINSKY — ПІЛІП ЧУЯ

ПЕРШЕ УКРАЇНСЬКЕ ПІДПРИЄМСТВО НАДГРОБНИКІВ. СТАВЛЯЄМО ПАМ'ЯТНИКИ НА ВСІХ ЦВИНТАРЯХ І НА СВ. АНДРІЯ В С. БАВНД БРУКУ, НЮ ДЖЕРЗІ І СВ. ДУХА В ГЕМПТОНБУРГУ, НЮ ЙОРК.

Granite • Marble • Bronze

ШОНК-РУСИЧА ГАЛЕРІЇ

до іншого міста
відбудеться

ВЕЛИКИЙ ВИПРОДАЖ

дерев'яних виробів: вази, коробки, тарілки, дерев'яні ящики та б. інших річей. Вишиванки, коралі, купальники та книжки зі знижкою 30% до 50%.

Випродаж починається із 25-го червня до 5-го липня 1983 року.

SZONK-RUSYCH STUDIO
13 East 7th St. (bet. 2-3 Ave's), New York, N.Y. 10003